

TEADUSKEELE SEIRE TALLINNA ÜLIKOO LIS: TEADUSTÖÖTAJATE HOIAKUD

Anastassia Zabrodskaia

Ülevaade. 2006. aastal alustati Tallinna Ülikoolis seirega “Eesti teaduskeele seisund TLÜ-s”. Artikli alguses tutvustatakse inglise keele olukorda teaduskeelena ja kirjeldatakse eesti teaduskeelt kaitsvaid riiklikke ja TLÜ-siseseid arengudokumente. Järgmisena keskendutakse professorite, dotsentide ja (vanem)teadurite teaduskeelealastele probleemidele ja vajadustele, käsitledes publitseerimise ja õpetamisega seotud seiku. Seejärel analüüsitakse teadustöötajate hoiakuid eesti teaduskeele suhtes ja koolitusvajadust nende enese arvamuse järgi.*

Võtmesõnad: teaduskeel, inglise keel, eesti keel

1. Inglise keele pealetung teadusmaailmas

Nüüdismaailma peamine teaduskeel on inglise keel, mille globaalset levikut on põhjalikult uuritud paljudes publikatsioonides (Cheshire 1991, Crystal 1995, 1997, McArthur 1998, Graddol 2000, Ammon 2001). David Graddol (2000: 9) nimetab inglise keelt teaduse ja tehnoloogia rahvusvaheliseks valuutaks, sest see on uurijate ühine keel, milles avaldatakse teadustulemusi, peetakse ettekandeid ning kaitstakse väitekirju. Wayt W. Gibbs (1995) kirjeldab, kuidas mõned rahvuskeelsed ajakirjad muutusid ingliskeelseks: alustati ingliskeelse ülevaate nõudmisega, siis hakati artikleid tõlkima inglise keelde ja lõpuks hakati ajakirja kaastöödeks vastu võtma ainult ingliskeelseid kirjutisi. Tähelepanuväärset mõju on avaldanud inglise keel kunagi tugevale ja iseseisvale saksakeelsele teadusmaailmale. Wolfgang Viereck (1996) toob näite saksakeelse ajakirja Zeitschrift für Tierpsychologie kohta: 1950. aastal olid kõik kaastööd saksakeelsed, ent 1984. aastal oli 95% vastuvõetud artikleist juba ingliskeelsed. Kahe aasta pärast sai ajakiri ingliskeelse nime Ethology. D. Graddol (2000: 9) rõhutab, et 76% Saksamaa loodusteadlastest nimetab inglise keelt oma põhiliseks töökeeleks – füüsika, keemia ja bioloogia eriala teadlastest vastavalt 98%, 83% ja 81%. Harald Haarman ja Eugene Holman (2001: 231) märgivad, et

* Artikkel on valminud Euroopa Sotsiaalfondi toel.

1950-ndatel muutus Soome teaduslik ja akadeemiline elu ingliskeelseks selle tõttu, et 1953. aastal alustati rahvusvaheliste vahetusprogrammidega, mis andsid Soome õppejõududele võimaluse õpetada ja oma uuringuid läbi viia USA ülikoolides.

Mida rohkem selliseid ümberlülitumisi inglise teaduskeelele on olnud, seda loomulikum tundub uurijatele ingliskeelseid töid lugeda ja avaldada. Ulrich Ammoni (2003: 244) statistilistest andmetest saab suurepärase ülevaate anglo-saksa bibliograafiliste andmebaaside kohta. Inglise keel domineerib selgelt kõigis teadusharudes, nt loodusteadustes (bioloogia, keemia, füüsika, meditsiin, matemaatika) on 87,2% publikatsioonidest ingliskeelsed, sotsiaalteadustes (sotsioloogia, ajalugu, filosoofia) on see näitaja 82,5%.

Teadlaste töö on igale ühiskonnale äärmiselt oluline mitmel tasandil. Globaalsete arengute taustal muutub Eesti teadustegevus vaieldamatult aina ingliskeelsemaks. On õige aeg mõelda, kuidas eesti keel areneb teaduskeelena ning mida teha, et üliõpilane ja õppejõud kasutaksid teadustöid koostades laitmatut eesti keelt.

2. Eesti teaduskeele olulisus

See, millises eesti keeles õppejõud oma ainet käsitleb, on mitmeti oluline mõjur. Kui haritlane väljendub ladusalt ja täpselt, on üliõpilasel iga päev hea eeskuju ning ainegi saab hõlpsamini selgeks. Kui õppejõud suudab juhtida üliõpilase tähelepanu ka kirjalike tööde keelele, on kasutegur mitmekordne. Seesama kehtib veel enam muukeelsetest koolidest tulnud üliõpilaste kohta. Head eesti (eriala)keelt valdavad noored õpetajad viivad nõnda täpsema ja selgema keele oma aine kaudu (ka muukeelsetesse) üldhariduskoolidesse. Uurimistulemused teeb rahvale arusaadavaks selge ja täpne emakeel.

Arenenud eesti teaduskeel kui oluline osa oskuskeelest on eestikeelse teadmusühiskonna jätkusuutliku arengu peamisi eeldusi ning kajastub mitmes arengudokumendis. Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006–2015 (EKHS 2006) seab üheks eesmärgiks “tagada eestikeelse haridus- ja kultuuriruumi areng. Tuleb kindlustada eestikeelse kõrgharidusliku õppe jätkumine ja areng Euroopa avatud haridusruumis. Eesmärgiks on, et kõigis õppesuundades saab eestikeelset kõrgharidust kõigil õppeastmetel.” Samas riiklikuks dokumendis rõhutatakse ka erialase eesti keele loengute tähtsust: “Erialase eesti keele oskuse parendamiseks lülitatakse õppekavadesse erialase eesti keele õpe vähemalt 1 AP mahus. Arendatakse eestikeelset õpitarkvara, toetatakse eestikeelsete õppevahendite koostamist.”

Üks “Eesti keele arendamise strateegia 2004–2010” (EKAS 2004) eesmärke on “tagada eestikeelne kõrgharidus (katta kõik erialad oskussõnastike ning eestikeelse õppekirjandusega, säilitada olulises osas eestikeelne õpe ja avaldada tähtsamad teadustulemused ka eesti keeles), vältides mis tahes teadusala täielikku võõrkeelustumist; tagada kõrgkoolilõpetajate eesti keele oskuse kõrge tase.”

Tallinna Ülikooli (TLÜ) põhikirja § 6 järgi on “ülikooli missioon toetada Eesti jätkusuutlikku arengut haritlaste ettevalmistamise, uurimistöö ja selle tulemuste rakendamise, ühiskondliku mõttevahetuse ja akadeemilise partnerluse edendamise kaudu.”

TLÜ arengukava 2006–2010 eesmärke on “hoolitseda Eesti intellektuaalse keskkonna sidususe eest ühiskonnaga, avada see keskkond senisest enam Euroopas

ja mujal maailmas toimuvatele dialoogidele ja debattidele ning toetada nendega Eesti ühiskonna sees käivat arutelu ja kriitilist eneserefleksiooni, aidates sellega kaasa Eesti vaimse iseseisvuse säilimisele.” TLÜ arengukava 2004–2007 järgi tuleb tagada õppekavadega piisav erialase eesti keele oskus, panustades seeläbi eesti keele kui teaduskeele arengusse. Erialase eesti keele oskuse parandamiseks võimaldatakse tudengitele valikainete raames eesti keele õpet vähemalt 1 ainepunkti mahus.

Eesti ülikoolides on üleilmastumine viinud selleni, et õppejõude valides hinnatakse koha taotlejat nimelt võõrkeelsete üllitiste loetelu järgi, arvestamata eestikeelseid – või paremal juhul pidades neid teisejärguliseks. Seda on rõhutanud ka akadeemik Anto Raukas (2002: 77).

Hulk inimesi on aastaid tegutsenud selle nimel, et eesti keel jääks täisväärtuslikuks, sh suudaks väljendada teadusmõtet. Kümmeaastat tagasi on tehtud ettepanek kiiresti käivitada eesti haritlaste emakeelekoolitus, mis keele ja mõtlemise seotuse tõttu on igati kasulik mis tahes erialal (Nemvalts 1999). On selge, et kehvast eesti keeles mõtlemine ei vii täisväärtusliku teadustulemuseni.

Igal üliõpilasel tuleb analüüsida teaduskirjandust, sõnastada oma uurimisprobleem, töö eesmärgid, hüpotees, ülesanded. Üliõpilane peab olema võimeline valida kirjutatava teadustöö keelt ja stiili. Praktika käiguski peaks üliõpilane jälgima mõtete väljendamise selgust ja täpsust, keelekasutuse korrektsust.

Et saavutada kõigi üliõpilaste eesti erialakeele väga hea tase, on vaja kõigi eriala õppejõudude ja teadurite teadlikku suhtumist nii iseenda kui ka üliõpilaste eesti teaduskeele kasutusse. Seepärast on tarvis esmalt pakkuda eesti teaduskeele täiendõpet ülikooli akadeemilistele töötajatele. See on saanud võimalikuks osana Euroopa Sotsiaalfondi toetatavast teadus-arendustööst “Uus eesti keele ja kakskeelse õppe süsteem Tallinna Ülikoolis” (UUEKS)¹ 2006–2008, millel on kolm põhieesmärki.

1. Parandada muukeelsete üliõpilaste õpitulemusi eesti keele tugiprogrammi abil.
2. Tagada praktilise eesti erialakeele oskus kõikidele bakalaureuseõppe üliõpilastele ning toetada õppejõude ja teadureid teaduskeele kasutamisel.
3. Käivitada aineõpetajate täiendõppeprogramm, mis vastab venekeelse kooli eestikeelsele õppele ülemineku ning kultuuriderohkes koolis töötavate õpetajate vajadustele.

UUEKS-i laiem ülesanne on tagada eesti teaduskeele arendamine eri valdkondades.

3. Seire metodoloogia

Selgitamaks välja eesti teaduskeele olukorda, on TLÜ-s käivitatud teaduskeele seire sihiga välja selgitada:

- a) teadustöötajate ja üliõpilaste hoiakud eestikeelse teaduskeele suhtes;
- b) teadustöötaja teaduskeelealased probleemid ja vajadused (peamised raskused eestikeelsete loengute/õppematerjalide jms ettevalmistamisel);
- c) doktorantide teadustegevuse kogemused ning teaduskeelealased probleemid ja vajadused;

¹ www.tlu.ee/ueeks (27.02.2008).

- d) eesti ja inglise keele kasutamisel teaduskeelena TLÜ-s;
- e) erialase eestikeelse kirjanduse olemasolu ja kättesaadavus;
- f) erialase ingliskeelse kirjanduse olemasolu ja kättesaadavus.

Seire raames küsitleti (ajavahemikus 01.09.2006–10.12.2006) kokku 400 inimest: 200 üliõpilast (bakalaureuse- ja magistriõpe), 65 doktoranti ning 135 teadustöötajat (professorid, dotsendid, (vanem)teadurid). Küsitluse jaoks töötati välja kolm ankeeti: doktorandi, teadustöötaja ning BA- ja MA-üliõpilase ankeet.²

Peamised uurimisküsimused olid:

- a) kui palju ja mis keeles on ilmunud TLÜ kirjastuse kaudu teadustöid?
- b) kui suure osa nendest moodustavad doktoritööd?
- c) kui suur on võrkeelse doktoritöö puhul eestikeelse resümee osa?
- d) mis keeles avaldab oma uurimistöö tulemusi TLÜ teadustöötaja/doktorant üldse?
- e) kui suur on teises keeles kirjutatu eestikeelse resümee osa?
- f) kuidas varieerub avaldamiskeel teadusalati?
- g) kuidas on publitseerimiskeel viimasel aastakümnel muutunud?

Kolme küsimustiku koostamisel lähtuti järgmistest põhimõtetest.

- a) Sihtrühmapõhisus – küsitlevate sihtrühmade eripärast tulenevalt koostati eri sihtrühmade jaoks erinevad küsimustikud.
- b) Küsimuste võrdlev esitus – 40, 21 ja 49 küsimust (vastavalt üliõpilase, doktorandi ja teadustöötaja) ankeedi kohta, erinedes sihtrühmiti eri teemade käsitlemise detailsuse astmelt. Ankeedid olid üles ehitatud viisil, mis võimaldas võrrelda eri vastajarühmade antud vastuseid küsimuste lõikes. Samuti oli vastajatel võimalus lisada oma vastusevariante, kommentaare ja selgitusi ankeetide täitmisel. Ankeetimine oli anonüümne. Terviklikuma ülevaate saamiseks kombineeriti uuringus kvantitatiivset meetodit kvalitatiivsega.

Andmete võrdlemisel ja kirjeldamisel on kasutatud protsentjaotust, vastused töödeldi programmiga MS Excel. Andmed on esitatud joonistena. Pikemad sõnalised vastused üldistati analüüsi käigus kategooriatesse ja kodeeriti.

Klasteranalüüsi abil jaotati küsitluse andmed gruppidesse. Vastustevaheliste seoste uurimiseks ja analüüsimiseks kasutati statistilise andmetötluse paketti SPSS 14.0. Arvuliste näitajate ehk muutujate seoste iseloomustamiseks kasutati korrelatsioonikoeffitsienti r , mis näitab, kui tugev on seos muutujate vahel. Selle abil uuriti, kuidas on valimi sotsiodemograafilised taustaandmed seotud valitud vastustega. Korrelatsioonikoeffitsient r võib jääda vahemikku -1 kuni 1 . Mida lähemal 1 -le, seda suurem positiivne korrelatsioon, st mida rohkem üht, seda rohkem ka teist asja, mida lähemal -1 -le, seda tugevam pöördkorrelatsioon, st mida rohkem üht, seda vähem teist.

- a) $0,1$ kuni $0,3$ – nõrk korrelatsioon;
- b) $0,3$ kuni $0,5$ – keskmine korrelatsioon;
- c) rohkem kui $0,5$ – tugev korrelatsioon.

Reliabiliteetanalüüsiga (Cronbachi alfa) aga selgitati välja muutujate vaheline sarnasus. p tähistab usaldusnivood. See peab olema 0,05 või vähem, et tulemust saaks pidada statistiliselt oluliseks, st see ei ole juhuslik erinevus, vaid tegelik. p väljendab veavõimalust – 0,05 on 5%-line eksimisvõimalus ja 0,01 on 1%-line eksimisvõimalus.

Artiklis käsitletakse teaduskondade kaupa ainult teadustöötajate suulise küsitluse teel saadud andmeid nende õpetamiskogemuse ja avaldamise kohta, esitatakse hoiakuid eesti teaduskeele kohta ning analüüsitakse arusaama teaduskeelekoolituse vajalikkuse suhtes. Uringuaruanne tervikuna valmib 2008. aasta maikuu lõpuks. Peale teaduskeele seire tutvustatakse selles ka venekeelsete üliõpilaste ja erialase eesti keele teadustöötajate arvamusi, kogemusi ning hoiakuid erialase eesti keele loengute kohta.³

4. Teadustöötajate küsitlus

Teadustöötajatele mõeldud küsimused olid jagatud kolme rühma: a) vastajast üldiselt (sugu, vanus, teaduskond, eriala, keelteoskus), b) TLÜ töökogemustest üldiselt (publitseerimine, loengute pidamine, teaduskeele koolituse vajadus) ja c) eestikeelsete loengute probleemistiku väljaselgitamine (õppematerjalide keel, venekeelsete üliõpilaste eesti keele oskuse tase). Eraldi esitati informantidele 12 väidet eesti teaduskeele kohta, millega tuli kas nõustuda või mitte nõustuda. (Teadustöötajate ankeeti vt lisa 1–3.)

Õppeosakonna andmeil töötas TLÜ-s 2006. aastal umbes 450 teadustöötajat, nendest küsitleti 135, kelle vastused olid edaspidiseks töötlemiseks ja analüüsiks kõlblikud. Intervjuud viisid läbi TLÜ eesti filoloogia üliõpilased, keda oli eelnevalt instrueeritud intervjuu läbiviimise tehnika kohta. Nii moodustas valim 30% üldkogumist. Et teaduskondade suurus varieerub oluliselt, erineb ka seal töötavate professorite, dotsentide ja (vanem)teadurite arv (vt tabel 1). Võrreldes TLÜ teadustöötajate hulka ja vastanute jaotust teaduskonniti võib tõdeda, et koguti enam-vähem representatiivsed andmed.

Tabel 1. Vastanud teadustöötajate arv teaduskonniti

Teaduskond	Vastanute arv
Ajaloo Instituut	2
Eesti Humanitaarinstituut	7
filoloogiateaduskond	33
kasvatusteaduste teaduskond	17
kehakultuuri teaduskond	7
kunstide teaduskond	12
matemaatika-loodusteaduskond	34
sotsiaalteaduskond	23
Kokku	135

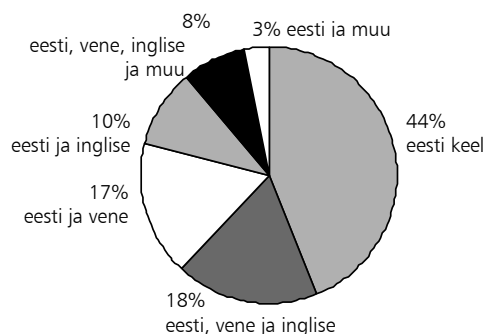
³ Aruanne avaldatakse UUEKS-i kodulehel.

5. Uuringu tulemused

5.1. Eesti keeles publitseerimisest ja õpetamisest

Üle poole (59%) vastustest laekus koos teaduskraadi, ameti, soo, vanuse, keeleoskuse ja muude sotsiodemograafiliste andmetega. Suhteliselt tagasihoidlikult oli kirjeldatud osakonda ja tööstaaži TLÜ-s (vaid 42%). Põhjuseks toodi ankeedi anonüümsuse printsiip, arvati et nende andmete põhjal saab küsitaja hiljem respondentid vajaduse korral tuvastada.

Igapäevaselt kasutab mitut keelt üle poole küsitatud TLÜ teadustöötajatest (vt joonis 1).

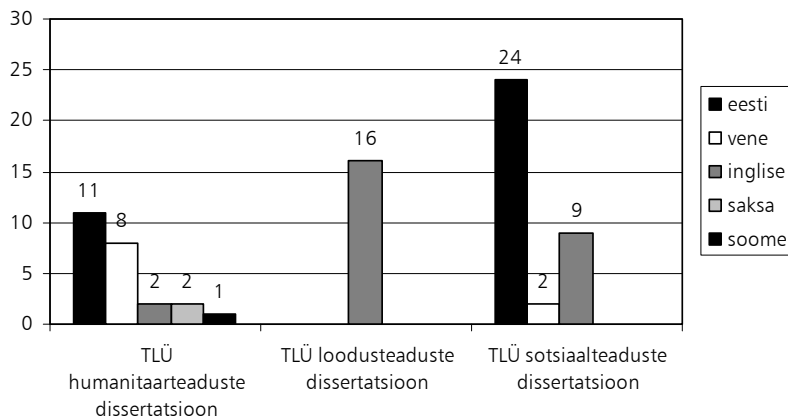

Joonis 1. TLÜ teadustöötajate igapäevane keelekasutus

Igapäevase keeleoskuse seosed teiste näitajatega on järgmised: teadlased, kes on lõpetanud ülikooli välismaal ($r = 0,24$, $p = 0,05$), kasutavad igapäevaselt rohkem võõrkeeli. Samuti on nõrk korrelatsioon ($r = 0,29$, $p = 0,05$) võõrkeelekasutuse ja teaduskraadi vahel: doktorikraadiga teadlased kasutavad võõrkeeli rohkem kui kandidaadi- või magistriskraadiga teadlased. Imnes veel, et mida rohkem võõrkeeli teadustöötaja iga päev kasutab, seda vähem on talle olulised terminoloogiasõnad ($r = 0,28$, $p = 0,05$).

TLÜ teadustöötaja seisab valiku ees, mis keeles oma teadmisi kirjalikult edasi anda. Üle kolmveerandi (78%) vastanutest tunnistas, et neil tuleb oma teaduslikke artikleid inglise keeles kirjutada. Pea kõigis matemaatika-loodusteaduskonna vastustes väideti, et sel alal ei ole võimalik eesti keeles avaldada. Loodusteaduste eesti teaduskeele tulevik on küsitav. Doktoritööd näitavad teaduspublitseerimise tulevikusuundumusi. Seetõttu soovib siinkirjutaja esile tõsta, mis keeles ja kui palju kirjutatakse TLÜ-s doktoritööd (vt joonis 2).

Pooled vastanutest kinnitavad, et nad on avaldanud oma teaduspublikatsioone ka eesti, vene, saksa või soome keeles. Kui humanitaarvaldkonna teadustöötajad tunnistasid, et neil on võimalik publitseerida eelretsenseeritavates eestikeelsetes ajakirjades ja nimetavad selliseid ajakirju, nagu Keel ja Kirjandus, Emakeele Seltsi aastaraamat, Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat, Mäetagused, Tuna, siis matemaatika-loodusteaduskonna esindajate sõnul ei ole nende alal teaduslikke eelretsenseeritavaid eestikeelseid ajakirju, sotsioloogia erialal on need võimalused üsnagi piiratud (Akadeemia on mingis osas eelretsenseeritav) ning ka kasvatusteadustes puuduvad vastavad ajakirjad.

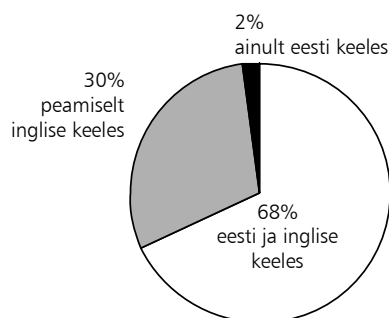

Joonis 2. TLÜ doktoritööde keel teadusalati (seisuga 27.02.2008)

Eestis on võrdlemisi head võimalused inglise keeles avaldamiseks olemas, nt humanitaarvaldkonnas *Trames*, *Acta Historica Tallinnensia* ja *Linguistica Uralica*, loodusteadlastel *Proceedings of Estonian Academy of Sciences. Biology. Ecology*; *Proceedings of Estonian Academy of Sciences. Chemistry*; *Proceedings of Estonian Academy of Sciences. Engineering*; *Proceedings of Estonian Academy of Sciences. Geology*; *Proceedings of Estonian Academy of Sciences. Physics. Mathematics*.

Rohkem kui kolmandik teaduspublikatsiooni küsimustele vastanutest (vt lisa 1, küsimused 9-10) on avaldanud viimase kahe aasta jooksul keskmiselt 2,4 publikatsiooni rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirjades ja 4,1 artiklit muudes ajakirjades. Samas on levinud arvamus, et ka ajakirjanduslikku aktiivsust tuleks atesteerimisel arvesse võtta, nt *Õpetajate Lehes* või *Hariduses* ilmuvaid kasvatus- ja keeleteaduslikke üllitisi. Peab kahjuks tõdema, et ajakirjade kohta (vt lisa 1, küsimused 7-10) vastati üsna lohakalt, jättes ajakirjade nimetused välja kirjutamata.

68% vastanuist leiab, et publitseerida tuleb eesti ja inglise keeles. Samas arvab peaaegu kolmandik (30%), et publitseerima peaks peamiselt inglise keeles. Ainult eesti keeles publitseerimist pooldab vaid 2% laekunud vastustest (vt joonis 3).

Joonis 3. Mis keeltes tuleks publitseerida teadustöid

Tulemused näitavad (positiivne korrelatsioon $r = 0,65$, olulisusnivoo $p = 0,01$), et publitseerima peab eeskätt inglise keeles ja vaid rahvusvahelistel publikatsioonidel

on väärtus. Ehk siis need, kes väärtustavad rahvusvahelist publitseerimist, tunnistavad, et seda tuleb teha eeskätt inglise keeles. Samuti pidasid rahvusvahelise publitseerimise väärtustajad põhjendatuks seda, et eestikeelseid publikatsioone ei väärtustata ($r = 0,24, p = 0,05$).

Üldiselt ilmnnes, et avaldatud rahvusvaheliste publikatsioonide arv oli keskmises korrelatsioonis arvamusega, et avaldada tuleb eeskätt inglise keeles ($r = 0,33, p = 0,01$).

Huvitava joonena ilmnnes, et need, kes avaldasid kohaliku levikuga ajakirjades, tunnetasid vähem erialakeeleõppe taseme nõrkust ($r = 0,29, p = 0,05$) kui need, kes avaldasid kohalikes teadusajakirjades vähe. Seose tingib ilmselt teadusvaldkondlik erinevus: neis valdkondades, kus avaldatakse rohkem inglise keeles (loodusteadused), tunnetatakse teravamalt puudujääke erialase keele õppes. Erialadel, kus emakeelne publitseerimine on laiemalt levinud, on ka erialakeele õpetamise tase parem.

Vaieldamatult on oluline publitseerida teadusartikleid inglise keeles. Eesti teadlane peab oskama inglise keelt, et esineda rahvusvahelistel konverentsidel, pidada loenguid välisriikides ning lugeda teaduskirjandust, kuid tal on vaja juhendada üliõpilasi, propageerida oma uurimisvaldkonda, pidada ka eestikeelseid loengusarju ning koostada emakeelseid (kõrgkooli)õpikuid. Inglisekeelsete doktoritööde maht paneb mõtlema, kas edaspidi suudetakse ja tahetakse arendada eesti loodus- ja/või sotsiaalteaduste terminoloogiat.

EKAS (2004: 21) näeb ette erialakeeleõpikute koostamist ja oskuskeele arendamist nende abil. Seire käigus aga selgus, et 48% TLÜ teadustöötajatest ei pea eestikeelsete kõrgkooliõpikute kirjutamist võimalikuks ajanappuse tõttu. Kolmandik (34%) vastanutest leiab, et vajalikud on heatasemelised eestikeelsed õppematerjalid või koondkonspektid, sest õpikute kirjutamine on aeganõudev protsess ning paljude erialade puhul (eeskätt informaatika-, matemaatika- ja loodusteadustes) osutub õpik vananenuks juba enne trükki minekut. 17% arvab, et eestikeelse terminoloogia kestmist soodustavad ka veebipõhised kursused. Ühtlasi oleks kergendaks see ka ainekursuste ettevalmistamist ja läbiviimist.

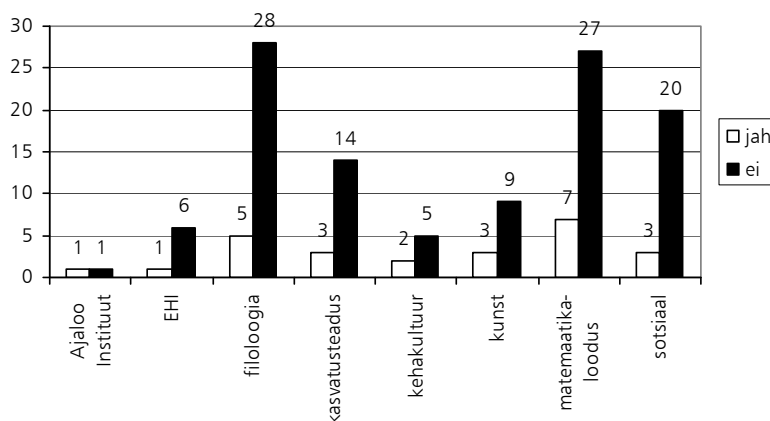
72% kõigist respondentidest arvab, et venekeelsete üliõpilaste kehv eesti erialakeele oskus pole nende tööd raskendanud. Samas peab 63% vajalikuks venekeelsetele üliõpilastele erialase eesti keele õpetamist kogu õpingute aja jooksul. Levinud on arvamus, et loodus- ja sotsiaalteadustes on eesti erialakeele õpetamine nõrk.

TLÜ teadustöötajad ei eelista selgelt võõrkeelse õpetuse suurendamist: enam-vähem võrdselt on esindatud positiivne ja negatiivne hoiak, ning pooled ei osanud sellele küsimusele üldse vastata. 70% vastanuid kasutab eesti- ja võõrkeelset õppekirjandust vahekorras 33-67%.

Järgnevalt vaadeldakse õppejõudude ankeetimise tulemusi küsimuste ja väidete kaupa, esiteks uuritakse teaduskeele koolitusvajadust, teiseks teaduskeele positsiooni.

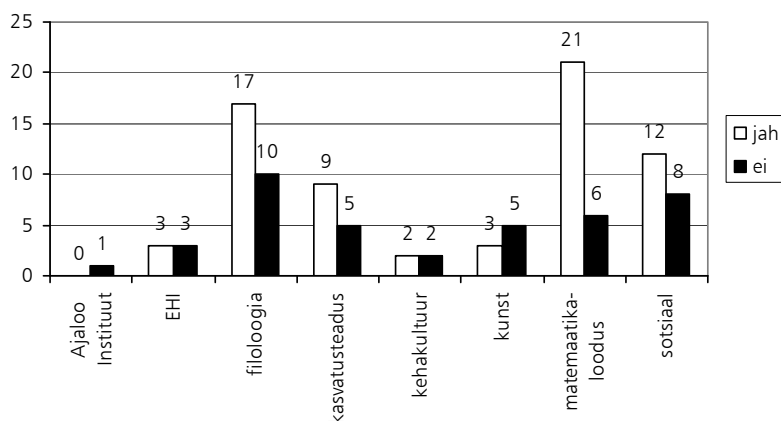
5.2. Teaduskeele koolitusvajadusest

Kas olete käinud kursustel, mis aitavad kaasa erialaste teadustekstidega töötamisel? (Lisa 1, küsimus 12.) Jaatavalt vastas 25 informanti (vt joonis 4), nendest ainult 17 täpsustas, mille poolest olid need kursused vajalikud. Nende vastuste põhjal peeti kasulikuks võimalust teadusteksti iseärasustega tutvuda, arendada oskust mõista teadusteksti loogikat, lihvida tõlkeoskust ja retsensioonide jms teadustekstide kirjutamise kunsti õppida. Toodi välja ka keeleõppe aspekt: lisaks tööle teadustekstiga õpitakse ka keelt, toetudes teaduskeele uuendamisele ja kirjakeelsele eneseväljendusele.

Joonis 4. Teaduskeele koolitustel osalus

Neilt, kes pole teaduskeele koolitustel käinud, küsiti, **kas soovitakse, et Tallinna Ülikool korraldaks vastavat koolitust** (lisa 1, küsimus 14). Joonisel 5 näeme, et koolitusvajadus on kõrge: filoloogia- ja sotsiaalteaduskonnas tunnevad eesti teaduskeele koolituse vastu huvi üle poole vastanud teadustöötajatest. Matemaatika-loodusteaduskonnas on huvilisi lausa kolm neljandikku. Probleemina toodi asjaolu, et koolitusel osalemiseks on raske aega leida.

Joonis 5. Eesti teaduskeele koolitusel osalemise soov

Kes peab need kursused läbi viima? (Lisa 1, küsimus 15a.) Võimalik oli valida kolme vastusevariandi vahel – oma ala tuntud ekspert, keeleteadlane või keelekorraldaja – või lisada oma vastus. Teaduskonniti jagunesid vastused järgnevalt: 30 matemaatika-loodus- ja sotsiaalteaduskonnas töötavat informanti arvas, et koolitama peaksid oma ala tuntud eksperdid; 12 filoloogiateaduskonna esindajat eelistasid keeleteadlasi; 3 kunstiteaduskonna töötaja arvates peaksid koolitust läbi viima keelekorraldajad.

Mida tuleb kursuste raames õpetada? ja Milliseid oskuseid soovite kursuste jooksul eriti arendada? (Lisa 1, küsimus 15b-c.)⁴ Teadustöötajate sõnul tuleks kindlasti õpetada uuemat terminoloogiat, mida olemasolevad erialasõnastikud ei kajasta, teadustekstile omast keelekasutust kõigil keeletesanditel, hea teadusteksti loomist, eriti aga arendada selle koostamise loogikat. Rõhutati, et teaduskeele kasutamist on väga raske õpetada, sest erialakeele oskused peavad põimuma peente keeleliste nüanssidega ning et eriti oleks eesti teaduskeele koolitus vajalik noorte teadustöötajate jaoks. Kursuste korraldajatelt oodati seda, et osalejad saaksid jõukohaseid ülesandeid ja et neid saaks ka praktiliselt harjutada.

5.3. Teaduskeele positsioonist

Asjaolu, et õppejõu akadeemilise edukuse näitajaks ei peeta praegu eesti keeles avaldatud teadusartikleid ja/või monograafiat, on õige. (Lisa 3, küsimus 2.) Väitega oli nõus 67 ja polnud nõus 68 teadustöötajat. Rõhutatakse, et palju sõltub väljaande kvaliteedist.

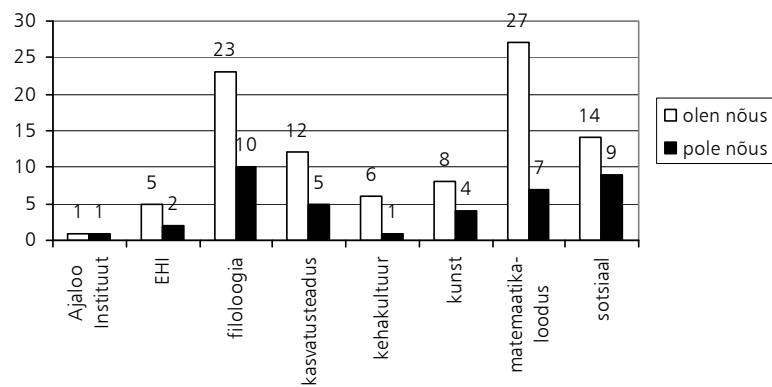
Nõue, et teadusartiklil on õige väärtus ainult sel juhul, kui see on avaldatud rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirjas, on täiesti õigustatud. (Lisa 3, küsimus 3.) Jaatavalt on vastanud 63 ja eitavalt 72 teadustöötajat. Umbes pool vastanutest arvab, et teadustöötaja peab publitseerima nii eesti kui ka võõrkeeles, 27% arvab, et eeskätt inglise keeles ning 8% leiab, et piisab ainult eesti keeles avaldamisest.

Saadud vastustest võib järeldada, et TLÜ teadustöötajate arvates tähtsustatakse Eesti akadeemilistes ringkondades eesti keelt tõesti vähe (vt joonis 6). Selle väitega oli nõus üle poole iga struktuuriüksuse töötajatest. Eriti sageli olid jaatava vastuse valinud matemaatika-loodus- ja filoloogiateaduskonna töötajad – vastavalt 27 ja 23 korda.

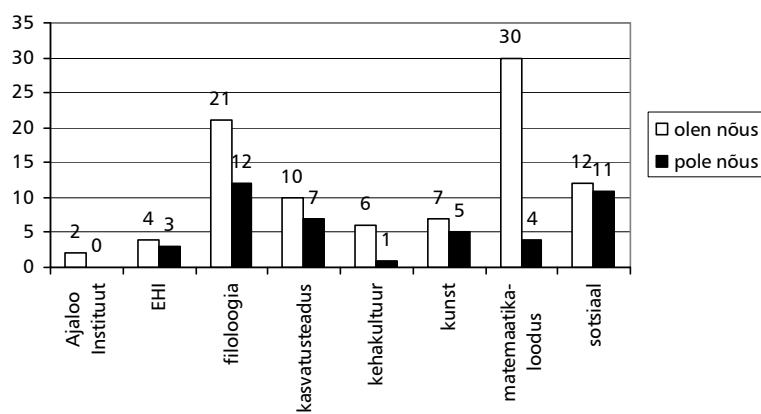
Ametlik terministandardimine aitab minu alal uute terminite loomisel. (Lisa 3, küsimus 8.) Väitega oli nõus kokku 92 teadustöötajat (vt joonis 7). Eriti kõrged näitajad olid jällegi matemaatika-loodus- ning filoloogiateaduskonnas – vastavalt 30 ja 21.

Sõnaraamatud, mis sisaldavad minu eriala uusimaid termineid ja nende definitsioone, on mulle vajalikud. (Lisa 3, küsimus 9.) Teistest rohkem olid väitega nõus matemaatika-loodusteaduste esindajad (vt joonis 8).

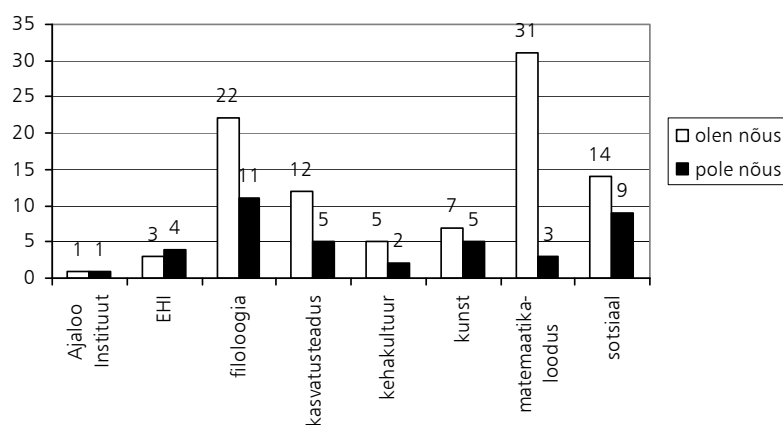
⁴ Kuna neile küsimustele vastas vähe intervjuueeritavaid, ei tooda siin erinevusi teaduskondade lõikes välja.

Joonis 6. Teadustöötajate nõusolek väitega *Eesti keelt tähtsustatakse vähe Eesti akadeemilistes ringkondades*

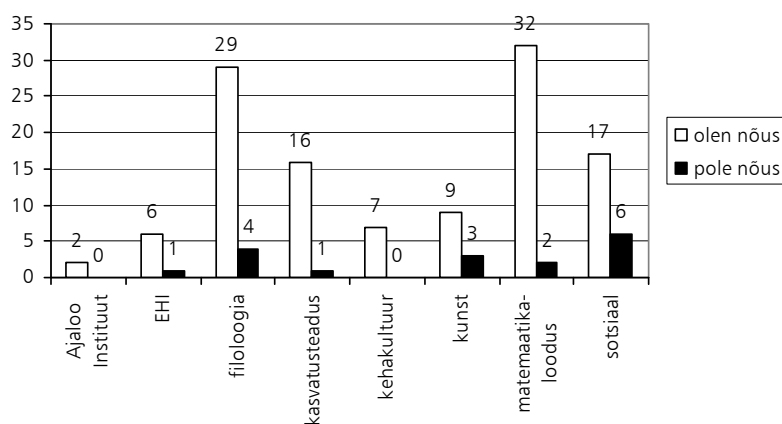
Joonis 7. Teadustöötajate nõusolek väitega *Ametlik terministandardimine aitab minu alal uute terminite loomisel*

Joonis 8. Teadustöötajate nõusolek väitega *Sõnaraamatud, mis sisaldavad minu eriala uusimaid termineid ja nende definitsioone, on mulle vajalikud*

Tõenäoliselt kasvab vajadus kasutada uusimaid termineid sisaldavat sõnaraamatut eestikeelsete loengute ettevalmistamiseks, eestikeelsete üllitiste või eestikeelsete ettekannete koostamiseks, sest teadustöötaja eesmärgiks on ka selge ja üldaktsepteeritava terminoloogia arendamine. See on aga suhteliselt keeruline ülesanne: autorid kirjeldavad uusi või võrdlemisi sarnaseid nähtusi erinevaid termineid kasutades. Et mitte tuua eesti teaduskeelde segadust, mis valitseb inglise keeles formuleeritud teooriates, on jätkuvalt vaja uute terminite loomist, mida oleks ohutu kasutada, ning olemasolevate terminite semantilise tähenduse laiendamist. Samas võib kommentaaridest välja lugeda, et palju oleneb ka eriala levikust, populaarsusest, tähtsusest ühiskonna seisukohalt. Toodi näide, et kui tegu on mõne Eestis vähe levinud teadusega (nagu arheoloogia), siis on vähe tõenäoline, et vastav sõnaraamat üldse koostatakse. 38% vastajatest kommenteeris, et kuigi antud sõnaraamatud oleks vajalikud, pole nende erialade terminisõnaraamatuid olemaski.

Loengumaterjali ettevalmistamisel ei õnnestu vältida inglise laenterminite kasutamist. (Lisa 3, küsimus 10.) Jooniselt 9 on näha, et jaatavaid vastuseid on kokku 118 ja mõtlemisainet see kindlasti annab. Siinkohal võib arutleda selle üle, kuivõrd õigustatult kasutatakse laentermineid. Kahjuks ei ole võimalik kontrollida, kas sage laenterminite kasutamine on tingitud tõesti ainult eestikeelsete vastete puudumisest. Võib tõdeda, et tihti ei tegele vastava ala terminoloogia arendamisega ei keeleteadlased ega -korraldajad. Seetõttu võivad nõnda moodustatud toorlaenu olla liiga pikad või kohmakad, mis raskendab nende kasutamist ja tähendusest arusaamist. Huno Rätsep (2002: 176) on toonitanud, et uusi sünonüüme on eestikeelsel teadusel vaja just sarnaste mõistete eristamiseks ja täpsustamiseks. Ladinatüvelised terminid sobituvad eesti oskuskeelde hästi, kuid ei paista läbi ja seepärast on võõr-oma-terminipaar ikka parim. Omavaste otsimisel on väga hea toetuda korraga lähtekeele seletussõnaraamatule ja lähte-sihtkeele kakskeelsele sõnaraamatule.

Joonis 9. Teadustöötajate nõusolek väitega *Loengumaterjali ettevalmistamisel ei õnnestu vältida inglise laenterminite kasutamist*

Kui kõrvutada kõiki vastuseid, ilmneb, et teadustöötajad tajuvad eesti teaduskeele arendamise vajadust teravalt. Kõigile mõistetavalt oma ideid esitav eesti haritlaskond suudab tõhusamalt edendada Eesti arengut. Keele selguse ja täpsuse teadlik

viljelemine kandub sedakaudu igapäevani. Eriti oluline on täpsus teaduskeeles, tagades ka õpetlaste omavahelise parema mõistmise. Seega on eesti oskuskeeles, sh teaduskeeles seire, uurimine, ülikooli- ja täiendusõpe Eesti ühiskonna strateegiliste huvide seisukohalt esmatähtis.

6. Järeldusi

Teadustöötaja ankeedi abil koguti andmeid eesti keeles õpetamise, avaldamise ning eesti teaduskeelde suhtumise kohta. Püüti luua pilt eesti teaduskeele kasutamises TLÜ-s ning koguda kvantitatiivset infot eri teadusvaldkondades peetud ainekursuste kohta.

Eesti keelest rääkides rõhutatakse alati, et on olemas eestikeelne kõrgharidus ja teadus. Uurimistulemused kinnitavad, et TLÜ teadustöötajate arvates suhtutakse eesti teaduskeelde üleolevalt. Omaette probleem on erinev eesti- ja ingliskeelsete (teadus)publikatsioonide väärtus teadusaruandluse jaoks. Kahjuks ei ole Eestis mitmel (kitsamal) erialal eelretsenseerivaid ajakirju. Mitme eriala teadustöötajad tunnistavad, et ingliskeelsetele terminitele on üha rohkem vaja arusaadavaid eestikeelseid vasteid leiutada, seda nii loengute ettevalmistamise kui ka ainekursuste pidamise ajal. Teadustekstide koostamine on oskus, mis vajab järjekindlat lihvimist.

Kui enamik teadustöötajaid leiab, et eesti keel teaduskeelena on alahinnatud ja eestikeelsed terminid on ülivajalikud ning naljalt ei õnnestu vältida inglise laenterminite kasutamist, siis on vajadus eesti teaduskeele koolituse järele tõesti kõrge. Ühtlasi aitab see niihästi teaduskeelt ladusamaks ja täpsemaks muuta kui ka suhtumist parandada.

Eestikeelsed kõrgkooliõpikud on vajalikud seetõttu, et neid koostades korraldub teaduskeel ja mõistestik ning luuakse uusi termineid. Eesti teaduse eri valdkondadesse kuuluvaid selgeid termineid vajavad nii teadlased, õppejõud kui ka üliõpilased. Kindlasti tuleks tihendada koostööd eesti teaduskeelekorralduse ja ametliku terministandardimise vahel. On aeg muuta eesti teaduskeele uurimine ja õpetamine süsteemseks, kogu Eesti kõrgharidust ja teadust hõlmavaks pidevaks protsessiks.

Kirjandus

- Ammon, Ulrich (ed.) 2001. *The Dominance of English as a Language of Science*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Ammon, Ulrich 2003. *The international status of the German language*. – Jacques Maurais, Michael A. Morris (eds). *Languages in a Globalising World*. Cambridge: Cambridge University Press, 231–249.
- Cheshire, Jenny (ed.) 1991. *English Around the World: Sociolinguistic Perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, David 1995. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, David 1997. *English as a Global Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- EKAS 2004 = *Eesti keele arendamise strateegia 2004–2010*. Haridus- ja Teadusministeerium. Eesti Keelenõukogu. Tartu, 2004. <http://www.eki.ee/keelenoukogu/> (27.02.2008).

- EKHS 2006 = Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006–2015. <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4778> (27.02.2008).
- Gibbs, W. Wayt 1995. Lost science in the third world. – *Scientific American*, August, 76–83.
- Graddol, David 2000. *The Future of English?* London: The British Council. <http://www.britishcouncil.org/learning-elt-future.pdf> (27.02.2008).
- Haarman, Harald; Holman, Eugene 2001. The impact of English as a language of science in Finland and its role for the transition to network society. – Ulrich Ammon (ed.). *The Dominance of English as a Language of Science*. Berlin: Mouton de Gruyter, 229–260.
- McArthur, Tom 1998. *The English Languages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nemvalts, Peep 1999. Pigem oma kui võõras! (“Muutuv keel”). – *Keel ja Kirjandus* 11, 756–763.
- Raukas, Anto 2002. Eesti Entsüklopeedia eesti teaduskeele hoidjana. – Tõnu Tender, Elsa Pajumaa (toim.). *Eesti keel teaduskeelena ja Euroopa Liit*. Tallinn: Tallinna Teadlaste Maja väljaanne, 73–83.
- Rätsep, Huno 2002. *Sõnaloo raamat*. Tartu: Ilmamaa.
- Tallinna Ülikooli arengukava aastateks 2004–2007. <http://www.unit.ee/dokid/arengukava.htm> (27.02.2008).
- Tallinna Ülikooli arengukava aastateks 2006–2010. <http://www.tlu.ee/files/arts/712/Areng6179dd412159910b6aed1cc6faac9fad.pdf> (27.02.2008).
- Tallinna Ülikooli põhikiri 2006. <http://www.tlu.ee/files/arts/4088/TLY%20p594b11e-a91ac59974270daea3e280331.pdf> (27.02.2008).
- UUEKS = Projekt “Uus eesti keele ja kakskeelse õppe süsteem Tallinna Ülikoolis” (2006–2008). www.tlu.ee/uueks (27.02.2008).
- Viereck, Wolfgang 1996. English in Europe: its nativisation and use as a lingua franca, with special reference to German-speaking community. – Roland Hartmann (ed.). *The English Language in Europe*. Oxford: Intellect, 16–24.

Anastassia Zabrodsckaja (Tallinna Ülikool) on lõpetanud Tartu Ülikooli Narva Kolledži eesti keel teise keelena erialal. Kaitsnud magistrikraadi Tallinna Ülikoolis 2005. a eesti filoloogia erialal. Alates 2005. a on Tallinna Ülikooli lingvistika doktorant ning töötab teadurina eesti keele ja kultuuri instituudis. On uurinud keelekümblust, laste kakskeelsust, vene-eesti koodivahetust ja venekeelsete üliõpilaste vene ning eesti keele kasutust, tegeleb teaduskeele seirega. anastaza@tlu.ee

Lisa 1. Üldküsimused.

1. Teaduskond:
 - a. Osakond:
 - b. Õppetool:
 - c. Amet:
 - d. Sugu: M N
 - e. Vanus: alla 25 26–29 30–34 35–39 40–44
 45–49 50–54 55–59 üle 60
2. Kraad ja selle omandamise aasta:
 - f. mis ülikooli olete lõpetanud:
 - i. mis oli(d) õppekeel(ed):
3. Keelteoskus:
 - g. emakeel (esimene omandatud keel):
 - h. mis keeli kasutate igapäevases suhtluses?
 - i. mis keel(t)es oskate erialast vestlust pidada?
 - j. mis keel(t)es oskate erialast kirjandust lugeda?
 - k. mis keel(t)es oskate erialaseid artikleid kirjutada?
 - l. mis keel(t)es oskate ettekannet pidada?
 - m. mis keelt/keeli sooviksite juurde õppida?
 - ii. mis eesmärgil?
 - iii. kus?
 1. välismaal
 2. TLÜ kursustel
 3. muul viisil (kuidas täpsemalt?)
4. Kui kaua olete Tallinna Ülikoolis töötanud:
 - n. alla 1 aasta
 - o. 1 aasta
 - p. 2–4 aastat
 - q. 5–9 aastat
 - r. 10–14 aastat
 - s. 15–19 aastat
 - t. 20–24 aastat
 - u. 25–29 aastat
 - v. 30–34 aastat
 - w. üle 35 aasta
5. Mis keel(t)es olete oma teaduspublikatsioone avaldanud?
6. Mis keel(t)es tuleb Teil teaduslikke artikleid kirjutada?
7. Kas Teil on võimalik publitseerida eelretsenseeritavates eestikeelsetes ajakirjades? Kas võite neid ajakirju nimetada?
8. Kas Teil on võimalik publitseerida Eestis väljaantavates eelretsenseeritavates ingliskeelsetes ajakirjades? Kas võite neid ajakirju nimetada?

9. Mitu teaduspublikatsiooni ja millistes rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirja(de)s olete avaldanud viimase paari aasta jooksul?

- x. 0
- y. 1–3
- z. 4–6
- aa. 7–9
- bb. üle 10

10. Mitu teaduspublikatsiooni ja millistes muu(de)s ajakirja(de)s olete avaldanud viimase paari aasta jooksul?

- cc. 0
- dd. 1–3
- ee. 4–6
- ff. 7–9
- gg. üle 10

11. Missuguseid loengukursusi ja mis keeles olete õpetanud (loetlege vähemalt 5 kursust, märkides ka õppekeelt/-keeli).

Kui loengu ajal kasutati mitut keelt, täpsustage palun, miks (näiteks õppejõud tõlkis vene keelde, et venekeelsed üliõpilased saaksid loengu sisust paremini aru; õppejõud kasutas ingliskeelset terminoloogiat vajaliku erialase eestikeelse terminoloogia puudumise tõttu jms):

- a. ainekursus:
 - õppekeel(ed):
- b. ainekursus:
 - õppekeel(ed):
- c. ainekursus:
 - õppekeel(ed):
- d. ainekursus:
 - õppekeel(ed):
- e. ainekursus:
 - õppekeel(ed):

12. Kas olete käinud kursustel, mis aitasid kaasa erialaste teadustekstidega töötamisel?

- a. jah
- b. ei

13. Kui jah, mille poolest olid need kursused kasulikud ja vajalikud?

14. Kui ei, kas sooviksite, et Tallinna Ülikool korraldaks vastavat koolitust?

- c. jah
- d. ei

15. Kui jah, vastake palun täpsemalt:

- e. kes peab need kursused läbi viima?
 - i. oma ala tuntud eksperdid
 - ii. keeleteadlased
 - iii. keelekorraldajad
 - iv. keegi teine (täpsustada)
- f. mida tuleb kursuste raames õpetada?
- g. milliseid oskuseid soovite kursuste jooksul eriti arendada?
- h. mida veel ootaksite kursuste korraldajatelt?

Lisa 2.

Palun teid vastata alljärgnevatele küsimustele kõigi ainete kohta, mida andsite eelmisel semestril:

Tuleb märkida, mitu kursust õppejõud luges:

1. Kursuse nimetus:
2. Kursus oli:
 - a. kohustuslik aine
 - b. kõrvalaine
 - c. vabaaine
 - d. muu (täpsustada)
3. Kursuse kuulajad olid:
 - a. BA-üliõpilased (vana kava järgi)
 - b. MA-üliõpilased (vana kava järgi)
 - c. BA-üliõpilased (uue kava järgi)
 - d. MA-üliõpilased (uue kava järgi)
 - e. PhD-üliõpilased
4. Üliõpilased olid:
 - a. eesti emakeelega
 - b. vene emakeelega
 - c. muu emakeelega (v.a vene)
 - d. segarühm (a ja b koos)
 - e. segarühm (a ja c koos)
 - f. segarühm (a, b ja c koos)
 - g. segarühm (b ja c koos)
5. Kui oskate, siis nimetage palun, mis eriala(de)lt olid need üliõpilased:
6. Hinnake erineva eesti keele tasemega üliõpilaste koostöö produktiivsust:
 - a. oli produktiivne
 - b. ei olnud produktiivne
 - c. sõltus loenguvormist
 - d. sõltus üliõpilastest endast
7. Venekeelsete üliõpilaste kehv eesti erialakeele oskus on õppejõu tööd raskendanud:
 - hh. jah
 - ii. ei
8. Antud kursust oleks pidanud lugema eesti- ja venekeelsetele üliõpilastele eraldi:
 - jj. jah
 - kk. ei

9. Kas antud aines on olemas eestikeelne kõrgkooliõpik?
- ll. jah
 - i. mina olen selle õpiku autor
 - ii. mina olen selle õpiku üks autoritest
 - mm. ei
10. Kas Te peate eestikeelse õpiku kirjutamist antud valdkonnas vajalikuks? Miks?
- nn. jah
 - oo. ei
11. Kas kavatsete eestikeelset õpikut ise kirjutada? Miks?
- pp. jah
 - qq. ei
12. Kas olete kursuse raames üliõpilastele õppematerjale koostanud?
- rr. jah – vastake ka järgmistele küsimustele.
 - ss. ei – jätkake vastamist küsimusest 18.
13. Mis keel(t)es need õppematerjalid olid?
14. Miks oli vajalik koostada õppematerjalid just selles keeles/neis keeltes?
15. Kas õppematerjalid olid mõeldud:
- tt. kõikidele üliõpilastele
 - uu. venekeelsetele üliõpilastele
 - vv. võõrkeelsetele üliõpilastele (v.a vene)
16. Kas materjali koostamisel puutusite kokku vajaliku eestikeelse terminoloogia puudumisega?
- ww. jah
 - xx. ei
17. Kui jah, siis mida Teil tuli teha?
18. Kas ainekursuse pidamisel tuli Teil eestikeelseid termineid leiutada?
- yy. jah
 - zz. ei
19. Mis keeles oli kohustuslik kirjandus ja miks?
- a. ainult eesti keeles
 - b. eesti keeles
 - c. hispaania keeles
 - d. inglise keeles
 - e. itaalia keeles
 - f. ladina keeles
 - g. prantsuse keeles
 - h. rootsi keeles
 - i. saksa keeles
 - j. soome keeles
 - k. vene keeles
 - l. muu(de)s keel(t)es (täpsustage palun)

20. Mis keeles oli soovitatav kirjandus ja miks?

- a. ainult eesti keeles
- b. eesti keeles
- c. hispaania keeles
- d. inglise keeles
- e. itaalia keeles
- f. ladina keeles
- g. prantsuse keeles
- h. rootsi keeles
- i. saksa keeles
- j. soome keeles
- k. vene keeles
- l. muu(de)s keel(t)es (täpsustage palun)

21. Andke vastus protsentides, mil määral tuli kasutada eesti- ja võõrkeelset kirjandust:

22. Mis oleks kursuse ettevalmistamist, läbiviimist kergendanud?

Lisa 3.

Olen või pole nõus järgmiste väidetega:

1. Eesti keelt tähtsustatakse vähe Eesti akadeemilistes ringkondades.
 - a. olen nõus
 - b. pole nõus
2. Asjaolu, et õppejõu akadeemilise edukuse näitajaks ei peeta praegu eesti keeles avaldatud teadusartikleid ja/või monograafiat, on õige.
 - a. olen nõus
 - b. pole nõus
3. Nõue, et teadusartiklil on õige väärtus ainult sel juhul, kui see on avaldatud rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirjas, on täiesti õigustatud.
 - a. olen nõus
 - b. pole nõus
4. Võõrkeelse õpetuse osatähtsust Tallinna Ülikoolis peaks:
 - a. suurendama. Miks?
 - b. vähendama. Miks?
5. Minu valdkonnas on eesti erialakeele õpetamine nõrk.
 - a. olen nõus
 - b. pole nõus
6. Õppejõud peab publitseerima:
 - a. ainult eesti keeles.
 - olen nõus
 - pole nõus
 - b. nii eesti kui ka võõrkeeles.
 - olen nõus
 - pole nõus
 - c. eeskätt inglise keeles.
 - olen nõus
 - pole nõus
7. Mis keeles peaks Teie erialal publitseerima?
8. Ametlik terministandardimine aitab minu alal uute terminite loomisel.
 - a. olen nõus
 - b. pole nõus
9. Sõnaraamatud, mis sisaldavad minu eriala uusimaid termineid ja nende definitsioone, on mulle vajalikud.
 - a. olen nõus
 - b. pole nõus

10. Loengumaterjali ettevalmistamisel ei õnnestu vältida inglise laenterminite kasutamist.

- a. olen nõus
- b. pole nõus

11. Muukeelsetele üliõpilastele peab õpetama erialast eesti keelt ainult esimese aasta jooksul.

- a. olen nõus
- b. pole nõus

12. Muukeelsetele üliõpilastele peab õpetama erialast eesti keelt kogu õpingute aja jooksul.

- a. olen nõus
- b. pole nõus

Kas Teil on veel mingeid kommentaare/soovitusi? Kõik ettepanekud ja asjakohane kriitika ka antud ankeedi kohta on teretulnud.

MONITORING ACADEMIC LANGUAGE AT TALLINN UNIVERSITY: ACADEMIC STAFF ATTITUDES

Anastassia Zabrodskaia

Tallinn University

The world's predominant academic language is English, and unquestionably, Estonian scientific activities are continually moving towards the increasing use of English. It is important that university students and staff have the opportunity to publish their research in good quality Estonian. The article deals with measures taken at Tallinn University (TLU) to promote research and academic writing in Estonian.

The project "The New System of Estonian and Bilingual Teaching in Tallinn University"⁵, with the goal of assuring the development of academic Estonian in all fields of research, was started in 2006. As part of the project, the status of academic Estonian is being monitored.

The paper is comprised of four chapters. Firstly, the state of English in scientific world is outlined. Also, documents that try to retain a prominent place for Estonian in university curricula are described. Given that, the methodology of the first stage of monitoring is explained. Then the results are discussed. The paper examines the attitudes of university academic worker's towards academic Estonian and how great the need of training concerning the use of the academic Estonian language is. The main research questions are: Where does TLU staff publish their research results? Are there possibilities to publish in the Estonian language? What kinds of problems and needs related to the preparation of lecture/study materials in Estonian do professors have?

In general, those scholars who have graduated from universities abroad use more foreign languages in their everyday life. Academics with doctoral degrees use foreign languages more than PhD candidates or master's degrees. It was found that the more foreign languages are used, the less the need for terminology dictionaries is felt. Those who value publications on the international level, acknowledge that this should be done first and foremost in English. Also, these respondents agree with the opinion that the publications written in Estonian are not considered as relevant as international level publications. The results show that the number of international publications was in correlation with the opinion that a scholar has to publish primarily in English. It should be noted that those who publish mainly in journals with local distribution, recognize the weak level of teaching of Estonian for specific purposes in their field of study more rarely than those who publish less in Estonian and more internationally. This also correlates with different scholarly domains. For instance, the data show that academics in the natural sciences, where publications are mostly in English, are in greater need of courses on academic Estonian. Quality terminology dictionaries are needed for preparation of courses, articles or reports held in Estonian. And it is considered appropriate, that compiling university textbooks in the Estonian language should be paid greater attention.

Keywords: academic language, English, Estonian